

3 maja czyli Rzeczpospolita samowymyślona. Debata filozoficzna o źródłach i znaczeniu Konstytucji 3 maja

3 maja czyli Rzeczpospolita samowymyślona.

Debata filozoficzna o źródłach i znaczeniu Konstytucji 3 maja.

10 maja (poniedziałek), godz. **18.00**

Transmisja dostępna na zamkowych kontach [Facebook](#) oraz [YouTube](#)

3 maja to najbardziej optymistyczna z wszystkich polskich historii. To historia społeczności, która wyrwała się z niemocy i na granicy nowoczesności zabezpieczyła prawo do zbiorowego istnienia. To historia zwycięstwa, które obróciło się w klęskę, która obróciła się w jeszcze większe zwycięstwo.

W 1791 roku istniały w Europie dwie Rzeczpospolite. Poza Polską istniała potężna przez wieki Rzeczpospolita, Republika Wenecka. Tylko jedna z tych republik przeszła na drugą stronę Oświecenia, Romantyzmu, Rewolucji Przemysłowej. "Serenissima", "Najjaśniejsza", Republika Wenecka w 1797 roku zakończyła 1100 lat istnienia – i nie odrodziła się na nowo.

A Rzeczpospolita Polska? Dzięki Konstytucji 3 maja stała się projektem, stała się ideą. Naród konstytucyjny to naród który poprzez język, poprzez prawo wymyśla się na nowo i obdarza siebie mocą odnawiania się. Polska XIX wieku pod zaborami była projektem wyobraźniowym, wielką ideą, dziełem literackim. Polska mogła stać się ideą, przedmiotem wyobraźni ze względu na odwagę twórców Konstytucji, którzy byt zbiorowy przenieśli w dzieło literackie.

Kim byli jej twórcy? Co ich wytworzyło? Dlaczego reforma ustroju stała się reformą konstytucyjną? Jaką Rzeczpospolitą chcieli wymyślić? Jakie jej wizje zostały odrzucone?

W debacie udział wezmą:

Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski,

profesor historii polskiej i litewskiej na Uniwersytecie Londyńskim. Studiował w Cambridge, doktoryzował się w Oksfordzie, potem wykładał historię na Queen's University Belfast, a w 2005 przeniósł się do School of Slavonic and East European Studies na University College London. W latach 2014-2020 był szefem katedry Cywilizacji Europejskiej w Kolegium Europejskim w Natolinie. Habilitował się w Instytucie Historii PAN w 2016 r. W tym samym roku został odznaczony brązowym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Działa m.in. w Radzie Polskiego Słownika Biograficznego oraz w Komitecie British-Lithuanian Society. Jego zainteresowania dotyczą styku dziejów polityki, kultury, religii i idei w Rzeczypospolitej w XVIII w. Autor kilku książek i kilkudziesięciu artykułów, w tym m.in. monografii *Polska Rewolucja a Kościół katolicki, 1788-1792* czy *Stanisław August a kultura angielska*.

Prof. Andrzej Stroynowski,

kierownik Pracowni Historii Nowożytnej Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie, historyk, specjalista w dziejach historii nowożytnej. Autor i redaktor ponad 200 prac, w tym: *Reforma królewszczyzn na Sejmie Czteroletnim*, Łódź 1979; *Opozycja sejmowa w dobie rządów Rady Nieustającej. Studium z dziejów kultury politycznej*, Łódź 2005; *Kultura parlamentarna epoki staropolskiej. Studia*, pod red. Andrzeja Stroynowskiego, Warszawa 2013; „*Wieczory sejmowe*”. *Studia nad dziejami parlamentaryzmu w epoce stanisławowskiej*, Częstochowa 2013; *Obrady sejmu grodzieńskiego 1784 roku. Studium z dziejów kultury parlamentarnej*, Częstochowa 2020; *Konstytucja 3 maja 1791 roku * The constitution of may 3rd, 1791*, Warszawa 2021.

Dr Paweł Wiązek,

doktor nauk prawnych w Instytucie Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego. W 1993 r. ukończył studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego. W roku 2001 obronił z wyróżnieniem dysertację poświęconą dziejom prawa sądowego na Śląsku. Zainteresowania badawcze: historia prawa sądowego (na Śląsku, w czasach wczesno-nowożytnych), reformy prawa w Rzeczypospolitej w schyłkowym okresie jej istnienia. Autor monografii i artykułów na temat konstytucjonalizmu polskiego i francuskiego.

Aleksander Temkin (moderator)